

# АРТЪР КОНАН ДОЙЛ „ГЛОРИЯ СКОТ“

Превод от английски: Красимира Тодорова, —

[chitanka.info](http://chitanka.info)

— Тук има едни книжа, Уотсън — каза моят приятел Шерлок Холмс веднъж през зимата, докато седяхме вечерта до камината, — които, струва ми се, си заслужават да ги погледнеш. Това са документите по необикновения случай с „Глория Скот“ и съобщението, което така ужасно изплаши мировия съдия Тревър, та стана причина за смъртта му.

Холмс беше извадил от едно чекмедже малък потъмнял картонен цилиндър и ми подаде кратка бележка, надраскана набързо на лист синкавосива хартия.

Пратката дивеч пропадна, но не всичко приключи. Пазачът Хъдсън отново ще ни помогне. Вече предаде нова пратка. Трябва много умело да лекувате и спасявате с препарати живота на фазаните си.

След като прочетох това загадъчно съобщение и вдигнах очи към Холмс, видях, че той се подсмива на изписаното върху лицето ми недоумение.

— Изглеждаш малко объркан — отбеляза той.

— Не ми е ясно как това съобщение може да вдъхне ужас. На мен то ми се струва крайно нелепо.

— Възможно е. И все пак Тревър, снажен и здрав възрастен мъж, е бил поразен смъртоносно от него, сякаш от удар с дръжката на пистолет.

— Започваш да събуждаш любопитството ми — казах. — Но защо спомена преди малко, че си заслужава да се занимаем с този случай?

— Защото е първият, който разследвах.

Често се бях опитвал да узная какво именно бе накарало моя приятел да се насочи към криминалистиката, но все не успях да го случам в подходящо настроение за такъв разговор. Сега той седна на края на креслото и разстла документите върху коленете си. После запали лулата си и започна да ги прехвърля мълчаливо.

— Никога ли не съм ти споменавал за Виктор Тревър? — попита най-сетне той. — Виктор беше единственият ми приятел през двете години, които прекарах в университета. Никога не съм бил особено

общителен, Уотсън. Винаги предпочитам да си стоя в стаята и да тренирам логическото си мислене и не дружах много с колегите си връстници. Като изключим фехтовката и бокса, другите видове спорт не ме привличаха, пък и насоката на учебните ми занимания беше напълно различна в сравнение с останалите студенти, тъй че нямаше никакви допирни точки с тях. Тревър беше единственият човек, с когото се познавах, и то благодарение на един инцидент с неговия булдог. Веднъж, когато отивах към университетската църква, кучето ме ухапа здравата по глезена. Като начало на приятелство епизодът е крайно банален, но в случая излезе сполучлив. Наложих ми се да полежа десетина дни и Тревър идваше да се осведомява как съм. Отначало бързахме по минута-две, но скоро посещенията му станаха по-продължителни и преди края на семестъра вече бяхме близки приятели. Той беше непринуден и весел младеж, пълен с жар и енергия — в доста отношения пълна моя противоположност. Открихме обаче, че имаме някои общи теми за разговор, а обстоятелството, че и той беше самотен като мен, ни свърза още по-тясно. Накрая той ме покани да прекарам един месец от лятната ваканция в имението на баща му в Дониторп, в Норфък, и аз приех гостоприемството му. Стариият Тревър явно бе заможен и високопоставен човек — земевладелец и мирови съдия. А Дониторп е малко селце на север от Ленгмиър, до солените езера. Къщата представляваше старинна просторна тухлена постройка с дъбови греди, а до нея се стигаше по алея между два реда липи. Местността предлагаше прекрасни възможности за лов на диви патици и за риболов, къщата разполагаше с малка, но добре подбрана библиотека, наследена от предишния собственик, и с доста сносен готвач, така че човек би трябвало да е крайно капризен, за да не прекара приятно един месец. Тревър-старши беше вдовец и приятелят ми беше единственият му син. Имаше и дъщеря, както чух, но била починала от дифтерит при едно гостуване в Бирмингъм. Бащата беше особено интересен индивид: човек с бедна култура, но с огромна първична сила — както физическа, така и умствена. Книги не беше чел, но бе пътувал много, бе видял доста от света, съумявайки да се поучи от видяното. Беше плещест, набит, с гъста прошарена коса, загоряло лице и сини очи, които гледаха остро, почти сурово. Минаваше обаче за благ и великодушен човек и беше известен със снизходителните присъди, които издаваше като съдия. Една вечер

скоро след пристигането ми седяхме след вечеря на чаша портвайн, когато младият Тревър заговори за склонността ми към наблюдения и умозаклучения. По това време вече я бях превърнал в стройна система, макар че още не си давах сметка, каква роля щеше да играе в живота ми. Старият човек очевидно реши, че синът му преувеличава, когато му разказа за една-две мои прояви в това отношение.

— Е, добре, господин Холмс — рече той, смеейки се добродушно, — аз съм отличен обект за изследване, да видим какви изводи ще направите за мен.

— Май не особено много — отвърнах аз. — Мога само да предположа, че през последната година сте живели със страх от някакво нападение.

Усмивката изчезна от устните му и той се взря изненадан в мен.

— Да, съвсем вярно — рече старият човек. — Ти си спомняш, Виктор — додаде той, обръщайки се към сина си, — че когато разгонихме онази банда браконieri, те се заканиха да ни намушкат с нож. Сър Едуард Хоби наистина бе нападнат. Оттогава съм непрекъснато нащрек, но не ми е ясно как го разбрахте.

— Имате много красив бастун — отговорих аз. — По надписа разбрах, че го притежавате от около година. Направили сте си освен това труда да издълбаете дръжката му и да запълните кухнята с разтопено олово, тъй че да го превърнете в оръжие. Разсъдих, че едва ли бихте взели такива предохранителни мерки, ако не се страхувахте от нещо.

— Нещо друго? — попита той отново усмихнат.

— В младежките си години доста сте се занимавали с бокс.

— И това е вярно. Как го разбрахте? Може би носът ми е малко изкривен?

— Не по него — отвърнах. — По ушите. Необикновено сплеснати и удебелени са, което е характерно за ушите на боксьорите.

— Друго?

— По мазолите на ръцете ви заключавам, че в живота ви е имало период, когато здравата сте копали.

— Да, натрупах състоянието си на златните залежи.

— Били сте в Нова Зеландия.

— Вярно.

— Били сте в Япония.

— Съвсем вярно.

— И сте били много близък с човек, чиито инициали са „Дж. А.“, но по-късно сте искали напълно да забравите за него.

Господин Тревър се изправи бавно, впери в мен големите си сини очи, в които се четеше силна уплаха, и се строполи в безсъзнание, захлупвайки лице върху осеяната с орехови черупки маса. Можете да си представите, Уотсън, колко потресени останахме двамата със сина му. Пристъпът обаче не трая дълго — след като му разкопчихме яката и напръскахме лицето му с вода, той въздъхна тежко един-два пъти и се размърда.

— Е, момчета — рече той с измъчена усмивка, — надявам се, че не съм ви изплашил. Изглеждам здрав, но си имам едно слабо място в сърцето и не е нужно много, за да ме повали. Не знам как го постигате, господин Холмс, но смятам, че всички останали професионални детективи са хлапаци в сравнение с вас. Това е вашето призвание в живота, можете да повярвате на човек, който познава доста добре хората.

Неговата препоръка, предшествана от твърде високата оценка за моите способности, беше първото — ако щете, вярвайте, Уотсън, — което ме накара да се замисля, че бих могъл да превърна в професия онова, което дотогава беше само любимо занимание. Тогава обаче бях твърде разтревожен от внезапното неразположение на домакина, за да мисля за нещо друго.

— Надявам се, не съм ви засегнал с нещо? — попитах.

— Не, но докоснахте едно много чувствително място. Мога ли да ви запитам как разбрахте всичко и какво всъщност знаете? — сега той говореше полушеговито, но в очите му още се четеше изписалият се преди малко страх.

— Как съм разбрал ли? О, много просто — отвърнах. — Когато запретнахте ръкава си, за да изтеглите голямата риба, на свивката при лакътя ви видях татуирани инициалите „Дж. А.“. Буквите са все още четливи, но по избледняването им и по оцветяването на кожата около тях личеше, че са правени опити да бъдат заличени. Съвсем очевидно някога са ви били много скъпи, а после сте искали да ги забравите.

— Колко сте наблюдателен! — възкликна той с въздишка на облекчение. — Така е, както казвате. Но да не говорим повече за това. От всички призраци най-страшни са призраците на хората, които сме

обичали. Хайде да отидем в билиардната и да изпушим на спокойствие по една пура.

След тази случка господин Тревър се държеше сърдечно с мен, но в поведението му се прокрадваше нотка на подозрителност. Дори и синът му забеляза това:

— Ти така здравата смути стареца, че вече никога няма да бъде сигурен какво знаеш и какво не.

Мисля, че се опитваше да скрие чувството си, но то беше завладяло съзнанието му така дълбоко, че се проявяваше във всяко негово действие. Накрая, като видях колко го притеснявам с присъствието си, реших да прекратя гостуването си. В деня преди тръгването обаче стана един инцидент, който впоследствие се оказа от особена важност. Тримата седяхме на градински столове на моравата, приличахме се на слънце и се наслаждавахме на гледката към солените езера, когато дойде прислужничката и съобщи, че на вратата някакъв човек искал да говори с господин Тревър.

— Как му е името? — попита господин Тревър.

— Не иска да каже.

— Какво желае тогава?

— Казва, че го познавате, и иска само да размени няколко думи с вас.

— Покани го тук.

Миг след това се появи дребен съсухрен човек с лукав и раболепен израз и тромаво се запъти към нас. Носеше разкопчана куртка с голямо петно от катран на единия ръкав, риза на червени и черни карета, дочени панталони и груби овехтели високи обувки. Лицето му беше мършаво и загоряло. Постоянна усмивка разкриваше ред криви жълти зъби, сбръчканите му ръце оставаха по моряшки полуприсвити. Докато се тътреше насреща ни през моравата, господин Тревър издаде някакъв звук, напомнящ хълцане, скочи от стола си и изтича в къщата. Върна се след миг и когато мина край мен, ми лъхна на бренди.

— Е, човече — каза той, — с какво мога да ти бъда полезен?

Морякът застана срещу него с присвити очи и с разтегнати от неизменната усмивка устни.

— Не ме ли познавате? — попита той.

— Боже мой, та това е Хъдсън, разбира се! — възкликна изненадан господин Тревър.

— Да, Хъдсън, сър — отвърна морякът. — Стават трийсет години, че и повече, откакто ви видях за последен път. Живеете си вие във вашата къща, а аз все още бъркам в корабното каче за солено месо.

— Хайде, хайде, ще видиш, че не съм забравил някогашните времена — извика Тревър и като се приближи до моряка, му пошепна нещо. — Иди в кухнята — додаде високо, — там ще ти дадат да хапнеш и да пийнеш. Сигурно ще успея да ти намеря добра работа.

— Благодаря, сър — рече морякът, като докосна челото си за поздрав, — но аз току-що пристигам от двегодишно плаване с търговски кораб, на който при това не достигаше работна ръка, и се нуждая от почивка. Помислих си, че ще мога да отдъхна при господин Бедоус или при вас.

— А! — възкликна господин Тревър. — Ти знаеш къде е господин Бедоус?

— И таз хубава, сър, та аз знам къде са всичките ми приятели — рече човекът със зловещата усмивка и се запъти подир прислужничката към кухнята.

Господин Тревър смотолеви, че с този човек били другари по пътуване, когато се връщал при златните находища, после ни остави на моравата и влезе в къщата. Когато един час по-късно се прибрахме и ние, той лежеше мъртвопийан на дивана в трапезарията. Цялата случка остави крайно неприятно впечатление у мен и аз никак не съжалявах, когато на другия ден напуснах Дониторп, защото усещах, че присъствието ми е постоянен извор на притеснение за моя приятел. Всичко това се случи първия месец на лятната ваканция. Прибрах се в квартирата си в Лондон и прекарах седем седмици в работа над няколко опита по органична химия. Един ден обаче — беше вече късна есен и ваканцията свършваше — получих телеграма от приятеля ми, в която ме умоляваше отново да отида в Дониторп, защото много се нуждаел от съветите и помощта ми. Естествено, зарязах всичко и поех пак на север. Той ме посрещна с двуколката на гарата и веднага разбрах, че последните два месеца са били доста мъчителни за него. Изглеждаше отслабнал и изтощен, не бе останал и помен от жизнеността му.

— Старецът умира — бяха първите му думи.

— Как така! — възкликнах. — Какво му е?

— Получи удар. Нервен шок. През целия ден едвам се държеше и се съмнявам дали ще го заварим жив.

Както можеш да предположиш, Уотсън, неочакваната новина ме порази.

— Как стана? — попитах Виктор.

— Там е въпросът. Качвай се, ще говорим по пътя. Спомняш ли си онзи човек, който пристигна в деня, преди да си тръгнеш?

— Да, много добре.

— Знаеш ли кого пуснахме в къщата си тогава?

— Нямам представа.

— Самия дявол, Холмс! — извика възбудено Виктор.

Погледнах го изумен.

— Да, самия дявол. Оттогава не сме имали нито час покой, нито час. След онази злополучна вечер старецът падна духом и повече не се съвзе. Сега умира с разбито сърце заради проклетия Хъдсън.

— Каква власт е имал той над него?

— Какво не бих дал, за да узная. Милият ми великодушен и добросърдечен баща! Как можа да попадне в лапите на такъв негодник? Толкова се радвам, че дойде, Холмс. Имам пълно доверие в преценката и в дискретността ти и съм сигурен, че ще ми дадеш възможно най-добрия съвет.

Движихме се по гладкия белеещ се междуселски път, отпред блестяха солените езера, поаленели от лъчите на залязващото слънце. През една горичка отляво вече съзирах високите комини на просторната къща на земевладелеца.

— Баща ми го направи градинар — продължи приятелят ми, — но това не го задоволи и бе повишен в длъжност иконом. Цялата къща зависи от неговото благоволение, а той се разхожда из нея и прави, каквото му скимне. Прислужничките се оплакват от пиянските му навици и от грубия му език. Татко увеличи възнаграждението им, за да ги обезщети. А човекът се качва в лодката на баща ми с най-хубавата му пушка и си устройва ловни излети. И прави всичко това с такъв подигравателен, злобен и нахален израз на противното му лице, че ако беше на моите години, бих го напердашил не веднъж, а двайсет пъти. Уверявам те, Холмс, едва съм се сдържал през цялото това време, а сега се питам дали нямаше да е по-добре, ако го бях направил. И тъй,



нещата вървяха от зле към по-зле, а това животно Хъдсън ставаше все по-нагъл, докато най-сетне един ден в мое присъствие отговори така безочливо на баща ми, че аз го пипнах за рамото и го изхвърлих от стаята. Той се измъкна навън с почервеняло от гняв лице, а злите му очи красноречиво изричаха закана, които езикът премълчаваше. Не знам какво е станало после между баща ми и него, но на другия ден татко ме помоли да бъда така добър да се извиня на Хъдсън. Отказах, както можеш да предположиш, и попитах баща си защо допуска такъв мизерник да се държи тъй нахално с него и с близките му.

— Ех, момчето ми — рече татко, — не знаеш в какво положение съм поставен. Но ще се погрижа да го научиш, пък да става каквото ще! А ти няма да престанеш да обичаш бедния си стар баща, нали, синко?

Беше силно развълнуван, през целия ден стоя затворен в кабинета си и го виждах през прозореца как усилено пише нещо. Същата вечер помислихме, че най-сетне е дошъл моментът на избавлението ни, тъй като Хъдсън обяви, че ни напуска. Влезе в трапезарията, където седяхме след вечеря, и с дрезгавия си пиянски глас ни съобщи намерението си.

— Наситих се на Норфък — рече той. — Ще прескоча до господин Бедоус в Хемпшър. Сигурен съм, че той не по-малко от вас ще се радва да ме види.

— Но, надявам се, не си тръгваш от тук с лошо чувство, нали, Хъдсън? — каза баща ми с такова примирение, че на мен кръвта ми кипна.

— Още не съм получил извинение — отвърна той намръщено, гледайки към мен.

— Виктор, трябва да признаеш, че се отнесе грубо с този добър човек — обърна се татко към мен.

— Напротив, мисля, че и двамата проявихме прекалено голямо търпение към него — отговорих.

— Аха, проявили сте търпение, значи? — озъби се Хъдсън. — Добре, добре, приятелче. Ще видим!

Той излезе от стаята, влачейки тежко крака, и половин час покъсно напусна къщата. След заминаването му баща ми не се оправя. Нощ след нощ го чувах да крачи из стаята си и тъкмо когато вече беше започнал да си възвръща спокойствието, го връхлетя големият удар.

— Как именно? — запитах аз нетърпеливо.

— По много необичаен начин. Снощи баща ми получи едно писмо с клеймо от Фордингбридж. Прочете го, стисна главата си с ръце и закри като обезумял из стаята. Когато най-сетне успях да го притегля на дивана, устата и клепачите му бяха изкривени на една страна и разбрах, че е получил удар. Доктор Фордъм дойде веднага и двамата го положихме на леглото. Парализата обаче се разпростря, до този момент не е идвал в съзнание и едва ли ще го заварим жив.

— Плашиш ме, Тревър! — възкликнах. — Какво толкова съдържа това писмо, че да доведе до такъв ужасен край?

— Нищо особено. Тъкмо това е необяснимото. Текстът е безсмислен и банален. О, Господи, май се е случило непоправимото.

Тъкмо бяхме навлезли в алята и в гаснещата светлина на залеза видяхме, че всички транспаранти на къщата са спуснати. Лицето на приятеля ми се сгърчи от мъка и когато двамата се втурнахме към вратата, на прага се появи един господин, облечен в черно.

— Кога се случи, докторе? — попита Тревър.

— Почти веднага след като излязохте.

— Дойде ли изобщо в съзнание?

— Само за миг, преди самия край.

— Остави ли някакво поръчение за мен?

— Само каза, че книгата са в задното чекмедже на черния лакиран скрин.

Приятелят ми се качи с доктора в стаята на покойника, а аз останах в кабинета и започнах да обръщам и преобръщам цялата история в ума си, чувствайки се безкрайно опечален и потиснат. Какво беше миналото на този боксьор, пътешественик и златотърсач? Как беше попаднал във властта на този навъсен и злобен моряк? Защо му бе приляло при споменаването на полуизтритите инициали на ръката му и защо писмото от Фордингбридж го бе поразило смъртоносно? Тогава си спомних, че Фордингбридж е в Хемпшър и че господин Бедоус, при когото бе заминал морякът — по всяка вероятност за да го изнудва, — също живее в Хемпшър. Значи писмото е или от Хъдсън, моряка, и в него той съобщава, че е разкрил някаква важна тайна, или от Бедоус, който предупреждава своя стар съучастник, че е застрашен от разкриване. Дотук всичко изглеждаше ясно. Но защо тогава текстът е безсмислен и банален, както го описа синът? Навярно той го бе

изтълкувал погрешно. Сигурно ставаше дума за едно от онези хитроумни скрити съобщения, които наглед говорят едно, а всъщност означават съвсем друго. Трябваше да видя писмото. Бях сигурен, че ако има скрито значение, ще го открия. Около половин час седях и размишлявах в мрака, докато най-после някаква разплакана прислужничка ми донесе лампа. Веднага след нея се появи и приятелят ми Тревър, блед, но спокоен, стиснал в ръка книгата, които сега са на коленете ми. Седна срещу мен, притегли лампата към края на масата и ми подаде кратка бележка, надраскана на лист синкавосива хартия. Тя гласеше:

Пратката дивеч пропадна, но не всичко приключи. Пазачът Хъдсън отново ще ни помогне. Вече предаде нова пратка. Трябва много умело да лекувате и спасявате с препарати живота на фазаните си.

— Предполагам, че лицето ми е изразявало същото недоумение, каквото и твоето, когато прочете съобщението. Очевидно, както бях предположил, странната комбинация от думи криеше някакво второ значение. Може би словосъчетанието „да лекувате и спасявате с препарати живота на фазаните си“ имаше предварително уговорено значение. То би било напълно условно и не би могло по никакъв начин да се разгадае. И все пак присъствието на името „Хъдсън“ сочеше, че правилно бях отгатнал значението на известието, и доказваше, че е написано от Бедоус, а не от моряка. Помъчих се да прочета думите отзад напред, но не се получи нищо. Опитах се да разменя местата на някои думи, но пак без успех. Изведнъж открих ключа към загадката — всяка трета дума, като се започне от началото, образуваше съобщението, което наистина е хвърлило в отчаяние Тревър. Предупреждението беше кратко и ясно и аз го прочетох на приятеля ми: *Пропадна всичко. Хъдсън ни предаде. Трябва да спасявате живота си.* Виктор Тревър скри лице в треперещите си ръце.

— Това трябва да е наистина — каза той. — По-страшно и от смърт, защото означава и безчестие. Но каква може да е ролята на думите дивеч, пратка и фазани?

— Те нямат нищо общо със съобщението, но за нас ще бъдат от голяма полза, защото нямаме друг начин да открием изпращача. Нали виждаш, написал е „пропадна... всичко“ и т.н., после е трябвало да попълни празните места според предварително уговорения шифър — по две думи, предхождащи съществената. Естествено, използвал е първите думи, които са му дошли на ум, и след като повечето от тях се отнасят до дивеч, можеш да бъдеш сигурен, че изпращачът е или страстен ловец, или се занимава с развъждане. Знаеш ли нещо такова за Бедоус?

— Да, сега, като заговори — рече той, — си спомням, че горкият ми баща получаваше от него всяка есен покана за лов в резерватите му.

— В такъв случай бележката без съмнение е от него — казах. — Остава да разберем каква е тайната, с която морякът Хъдсън, както изглежда, е заплашвал тези двама богати и уважавани хора.

— О, Холмс, страхувам се, че ще е нещо безчестно и срамно! — възкликна приятелят ми. — Но от теб няма да скрия нищо. Това са самопризнанията на баща ми, които той е написал, когато е разбрал, че е застрашен от опасността Хъдсън да го издаде. Намерих ги в черния лакиран скрин, както е казал на доктора. Прочети ги ти на глас, защото аз нямам нито сила, нито смелост да го сторя.

— Ето книгата, които той ми даде, Уотсън, и сега ще ти ги прочета, както ги прочетох на него в старинния кабинет през онази нощ. На гърба, както виждаш, пише: „Подробности за плаването на «Глория Скот» от тръгването от Фелмът на 8 октомври 1855 година до гибелта му на 6 ноември на 15°20' северна ширина и 25°14' западна дължина.“ Разказът е под формата на писмо:

Скъпи мой, скъпи сине,

Сега, когато позорът заплашва да помрачи последните години от живота ми, мога да заявя с цялата си честност и доблест, че не ме тревожи нито страхът от закона, нито обстоятелството, че ще загубя положението си и почитта на хората. Измъчва ме мисълта, че ти ще трябва да се срамуваш заради мен — ти, който ме обичаш и който не си имал причина, надявам се, да се отнасяш към мен другояче освен с уважение. Но ако ударът, който отдавна

заплашва да се стовари върху ми, ме сполети, бих искал да прочетеш тези редове, за да научиш направо от мен доколко и за какво съм виновен. Ако, от друга страна, всичко се размине (дано милостивият Бог така отреди!) и тези книжа, случайно неунищожени, попаднат в ръцете ти, заклевам те във всичко, което ти е свято, в паметта на милата ти майка и в любовта, която винаги ни е свързвала, да ги хвърлиш в огъня и да не си спомниш повече за тях.

Знам, че докато очите ти пробягват по тези редове, аз вече ще бъда разкрит и откаран от дома или — което е по-вероятно, защото, както знаеш, имам слабо сърце — ще спя вечния си сън. Тъй или иначе, дойде времето да се разкрия пред теб и знай, че всяка дума е чиста истина — кълна се в това, надявайки се на милост.

Името ми, моето момче, не е Тревър. На младини се казвах Джеймс Армитидж и можеш да си представиш ужаса, който изживях преди няколко седмици, когато твоят приятел и колега ми заговори за тези инициали, сякаш загатваше, че е прозрял тайната ми. С името Армитидж постъпих на работа в една банка, с името Армитидж ме осъдиха за нарушение на законите на страната и ме пратиха на каторга отвъд океана. Не ме съди много строго, момчето ми. Причината беше един комарджийски дълг. За да го платя, си позволих да използвам пари, които не бяха мои. Бях сигурен, че ще успея да ги върна, преди да се открие липсата им, но за съжаление нямах късмет. Не получих сумата, на която разчитах, а една преждевременна проверка откри липсата. Присъдата ми можеше да бъде и по-снизходителна, но законите преди трийсет години бяха по-строги от сега и на двасет и първия си рожден ден се озовах окован като углавен престъпник заедно с още трийсет и седем други каторжници в трюма на платнохода „Гаория Скот“ на път за Австралия.

Това стана през 1855 година, в разгара на Кримската война, когато повечето затворнически кораби бяха прехвърлени в Черно море, за да превозват с тях войски. Правителството бе принудено да извозва каторжниците с

по-малки и по-негодни съдове. „Глория Скот“, доскоро пренасящ чай от Китай, беше старомодно, трмаво и широко корито, изместено от новите клипери. Беше 500-тонен и освен 38-те затворници на борда му имаше още 26 души екипаж, 18 войници, капитан, трима помощник-капитани, свещеник и четирима пазачи. Общо от Фелмът потеглихме стотина души.

Вместо от дъб, както е обикновено в каторжническите кораби, преградите между килиите на затворниците бяха съвсем тънки. Бях забелязал моя съсед откъм кърмата още докато ни водеха към кея. Беше млад човек с открито голобrado лице, дълъг тънък нос и издадена челюст. Ходеше наперено, със самодоволно вдигната глава, но най-забележителното в него беше необичайно високият му ръст. Всички му стигахме до рамото, трябва да беше най-малко метър и деветдесет. Странно беше сред това множество от унили и изтощени лица да видиш някого с тъй смел и решителен вид. Той ми действаше като огън в снежна буря. Зарадвах се, когато открих, че ми е съсед, но още повече се зарадвах, когато една нощ чух гласа му и видях, че бе успял да прореже отвор в преградата помежду ни.

— Ей, приятелче! — рече той. — Как се казваш и за какво си тук?

Отговорих му и на свой ред попитах с кого имам честта да разговарям.

— Аз съм Джак Прендъргаст — рече той. — Ей Богу, ще се научиш да благославяш името ми, преди да се разделиш с мен.

Спомних си неговия случай, който беше предизвикал голяма сензация малко преди да ме арестуват. Прендъргаст произхождаше от добро семейство и беше умен и способен, но с непоправимо лоши наклонности. Присъдата си бе получил заради хитра измама, с която бе измъкнал огромна сума пари от знатни лондонски търговци.

— Нали помниш случая? — попита той гордо.

— Много добре.

— Тогава може би си спомняш, че имаше и нещо по-особено в него?

— Какво по-точно?

— Ами пипнах близо четвърт милион, нали?

— Така се говореше.

— Но нищо не успяха да върнат, нали?

— Не.

— Е, ти къде мислиш, че е остатъкът?

— Нямам представа — отвърнах.

— В моите ръчички — извика той. — Ей Богу, имам повече лири, отколкото ти косми на главата си. А имаш ли пари, момчето ми, и знаеш ли да боравиш с тях, всичко можеш да направиш! На теб ти се струва невероятно, че човек, който може да направи всичко, си кротува в смрадливия трюм на някаква пълна с плъхове и хлебарки стара разпадаща се черупка, нали? Не, уважаеми, той няма да се свира дълго, ще се погрижи за себе си, ще се погрижи и за своите приятели. Бъди сигурен в това. Дръж се здраво за него и той ще те измъкне.

Такива неща ми наговори Прендъргаст. Отначало си помислих, че са само празни приказки, но след малко, като първо ме накара да се закълна най-тържествено, ми разкри, че имало план да се завземе командването на кораба. Били го подготвили десетина затворници още преди да се качим на борда. Прендъргаст бил водачът, а парите му — движещата сила.

— Имам и съучастник — рече той, — рядко добър човек, предан телом и духом. В него е парата. И къде, мислиш, се намира в момента? На кораба, той е корабният свещеник, представяш ли си! Качи се на кораба с черните дрехи, с напълно редовни документи и с толкова пари, че може да купи този плаващ ковчег от кила до гротмарса. Екипажът е негов, телом и духом. Той купи хората, плати им в брой още преди да се наемат на кораба. Успял е да подкупи и двама от пазачите и Мърсър — втория помощник-капитан. Може да купи и самия капитан, стига да реши, че си струва.

— И какво ще правим? — попитах.

— Ти какво мислиш? — рече той. — Ще направим куртките на тези войници по-червени, отколкото ги е докарал шивачът.

— Но те са въоръжени — възразих аз.

— Ще се въоръжим и ние, момчето ми. Имаме по чифт пистолети за всеки и ако не можем да превземем този кораб — при това с помощта на екипажа, — по-добре да ни пратят в някой пансион за млади девизи. Поговори тази нощ със съседа си отляво и виж дали можем да му се доверим.

Открих, че другият ми съсед е млад човек в почти същото положение като мен — осъден за фалшификация на документи. Името му беше Евънс, но и той като мен после го смени и сега е богат и преуспяващ човек в Южна Англия. Прие с охота да участва в заговора, тъй като това беше единственият начин да се спасим, и преди още да прекосим Бискайския залив, всички затворници, с изключение на двама, бяха вече посветени в тайната. Единият от непосветените беше слабоумен и не смеехме да му се доверим, другият беше болен от жълтеница и не можеше да ни бъде от полза.

В началото изглеждаше, че нищо не можеше да ни попречи да завземем кораба. Екипажът се състоеше от предварително подбрана банда нехранимайковци. Мнимият свещеник ходеше по килиите да ни поучава с една черна чанта, уж пълна с благочестиви брошури, и идваше тъй често, че на третия ден всеки от нас криеше в долния край на леглото си пила, чифт пистолети, по един фунт барут и 20 грубо излети куршума. Двама от пазачите бяха хора на Прендъргаст, а единият помощник-капитан — дясната му ръка. Насреща ни оставаха само капитанът, двамата помощници, двамата пазачи, поручик Мартин с неговите 18 войници и лекарят. Колкото и сигурно да изглеждаше всичко, решихме да вземем предохранителни мерки и да извършим нападението си внезапно, през



нощта. Всичко обаче се разви много по-бързо, отколкото очаквахме.

Една вечер, на третата седмица от плаването, лекарят отишъл да прегледа един затворник и опирайки се с ръка в долния край на леглото му, напипал пистолетите. Ако си беше замълчал, можеше и да му се размине, но той беше плашлив малодушен човечец. Извикал от изненада и така пребледнял, че затворникът разбрал какво ще стане след миг, и го сграбчил. Запушил му устата, преди да гъкне, и го вързал за леглото. Лекарят бе оставил вратата към палубата отключена и ние се втурнахме тичешком навън. Застреляхме двамата часови, застреляхме и един сержант, втурнал се насреща ни, за да види какво става. При вратата на салона имаше още двама войници, но пушките им явно не бяха заредени, защото дори не направиха опит да стрелят. Застреляхме и тях, докато се мъчеха да сложат щиковете си. Тогава се спуснахме към капитанската каюта и тъкмо отваряхме вратата, когато отвътре се чу гърмеж — капитанът беше обронил глава върху картата на Атлантическия океан, забодена с кабари на масата му, а до него с димящ револвер в ръка стоеше корабният свещеник. Екипажът бе заловил и завързал двамата помощник-капитани и цялата работа изглеждаше успешно приключена.

Салонът беше до капитанската каюта и ние нахълтахме вътре, натръскахме се по канапетата, като говорехме всички едновременно, почти обезумели от радост, че отново сме свободни. В салона имаше няколко шкафа и Уилсън, мнимият свещеник, разби един от тях и извади около десетина бутилки шери. Отчупихме гърлата им, наляхме си по една голяма чаша и тъкмо се канехме да я гаврътнем, когато в миг без всякакво предизвестие до ушите ни достигна гърмеж и помещението така се изпълни с дим, че не се виждаше нищо. Когато димът се разсея, видях, че наоколо бе заприличало на касапница. Уилсън и осмина други лежаха на купчина в предсмъртен гърч, всичко беше опръскано с кръв и шери. Дори сега, само като

си припомня гледката, ми се гади. Всички бяхме така уплашени, че ако не беше Прендъргаст, сигурно щяхме да се предадем. Той обаче изрева като бик, втурна се към вратата и всички, които бяхме останали живи, го последвахме. Изтичахме навън и видяхме на малката палуба при кърмата поручика с десетина от хората му. Подвижният люк над салона е бил полуотворен и те бяха стреляли по нас през процепа. Нахвърлихме се отгоре им, преди да успеят да заредят отново. Биха се мъжки, но ние им надвихме и за пет минути всичко беше свършено. Господи Боже, корабът наистина заприлича на кланица! Прендъргаст се беше разбеснял като същински дявол, грабваше телата на войниците, сякаш бяха деца, и — живи или мъртви — ги изхвърляше през борда. Един от тях, при това тежко ранен, продължи да плува изненадващо дълго, докато някой се смили и му тегли куршума. Когато борбата приключи, от враговете ни бяха останали само двамата пазачи, единият помощник-капитан и лекарят.

Тъкмо заради тях избухна кавгата. За част от нас бе достатъчно да си възвърнем свободата и не искахме на съвестта ни да тежи убийство. Едно е да се биеш с въоръжени войници, а съвсем друго — хладнокръвно да убиеш безпомощни хора. Осмина от нас — петима затворници и трима моряци — заявихме, че не желаем да участваме в това. Но нищо не можеше да разубеди Прендъргаст и онези, които бяха с, него. Единственият ни изглед за успех бил — както се изрази той — да изпипаме работата докрай. Нямал намерение да допусне после някой език да го заплашва от свидетелската скамейка. Със заинатяването си ние едва не споделихме съдбата на заложниците. Най-сетне Прендъргаст заяви, че в такъв случай сме свободни да вземем една лодка и да си вървим. Приехме с готовност предложението, защото вече бяхме дълбоко отвлечени от жестокостите и не ни се искаше да присъстваме на още по-лоши неща. Дадоха ни по един кат моряшки дрехи на всеки, една бъчва с вода, две бурета — едното със солено месо, другото със сухар, и компас.

Прендъргаст ни хвърли през борда една морска карта и ни каза да се представяме за претърпели корабокрушение моряци, чийто кораб е потънал на 15° северна ширина и 25° западна дължина. После преряза въжето и ни пусна да си вървим.

А сега, драги ми сине, стигам до най-удивителната част на тази история. По време на бунта моряците бяха изтеглили назад най-долната рея на фокмачтата, но след като ги напуснахме, я върнаха на мястото ѝ и тъй като от североизток подухваше лек ветреца, корабът започна бавно да се отдалечава от нас. Нашата лодка се заклати по дългите гладки вълни, а ние двамата с Евънс като най-образовани седяхме на носа на лодката, преценявахме положението и обсъждахме към кой бряг е най-добре да се отправим. Въпросът не беше лесен: на 500 мили северно се намираха островите Зелени нос, а на 700 мили източно — африканският бряг. Накрая, понеже вятърът духаше от север, решихме, че ще е най-добре да поемем към Сиера Леоне, и обърнахме носа на лодката в тази посока. В това време платноходът толкова се беше отдалечил, че се виждаха само платната и мачтите му. По някое време обаче видяхме нагоре да се издига стълб от гъст черен дим, който се очертаваше на хоризонта като исполинско дърво. Малко след това до ушите ни достигна силен тътен като от гръмотевица и когато димът се поразнесе, от „Глория Скот“ нямаше и следа. Веднага обърнахме лодката и загребахме с всички сили към мястото на катастрофата, като за ориентир ни служеше димът, който все още се стелеше над водата.

Успяхме да стигнем там едва след час и отначало се уплашихме, че сме дошли твърде късно, за да спасим когото и да било. Една издънена лодка, няколко коша и парчета от реи се полюшваха на вълните и сочеха къде точно бе потънал платноходът. Нямаше и помен от оцелели. Отчаяни, тъкмо се канехме да обърнем лодката, когато чухме вик за помощ и видяхме на известно разстояние една дъска от кораба с човек отгоре ѝ. Когато го изтеглихме в лодката, разбрахме, че е един млад моряк —

Хъдсън. Беше толкова обгорял и изтощен, че едва на следващата сутрин можа да ни разкаже какво се бе случило.

След нашето заминаване Прендъргаст и бандата му пристъпили към убийството на пленниците. Застреляли двамата пазачи и ги хвърлили през борда, същото сторили и с третия помощник-капитан. Прендъргаст слязъл в туиндека и със собствените си ръце прекършил врата на нещастния лекар. Оставал вторият помощник, смел и енергичен човек. Когато видял затворника да се приближава към него с окървавен нож в ръка, той се освободил от вървите, които бил успял някак си да разхлаби, изтичал по палубата и се вмъкнал в трюма.

Десетина затворници, въоръжени с пистолети, хукнали по петите му, но го сварили седнал с кибритена клечка в ръка върху едно отворено буре с барут — на кораба имало около стотина. Заканвал се, че ще вдигне всички във въздуха, ако му направят нещо. Миг след това всичко хвъркнало във въздуха. Хъдсън смяташе, че експлозията е била причинена по-скоро от погрешно насочен куршум на някой каторжник, отколкото от кибритената клечка на помощник-капитана. Но каквато и да е била причината, тя доведе до гибелта на „Глория Скот“ и на цялата сбирщина.

Това е, разказана накратко, мили сине, ужасната история, в която бях въввлечен и аз. На следващия ден ни настигна бригантината „Хотспър“ на път за Австралия. Капитанът ѝ веднага ни повярва, че сме оцелели моряци от потънал пътнически кораб. Транспортният платноход „Глория Скот“ бе обявен от адмиралтейството за изчезнал и никога вече не се чу за истинската му съдба. След едно чудесно пътуване „Хотспър“ ни остави в Сидни, където двамата с Евънс си сменихме имената и се отправихме към златните находища. Не беше никак трудно сред многобройните пришълци от цял свят да скрием доскорошната си самоличност.

Не е нужно да разказвам останалото. Преуспяхме, пътувахме надлъж и нашир, върнахме се в Англия и си купихме имения. Повече от двайсет години живяхме спокойно, надявайки се, че миналото ни е погребано завинаги. Можеш да си представиш какво почувствах, когато в онзи моряк веднага познах човека, когото бяхме спасили от морските вълни! По някакъв начин той бе открил следите ни и бе решил да се издържа от нашите стракове. Сега вече ще разбереш защо се мъчех да му угодя, и до известна степен ще ми влезеш в положение за това, че ме обзеха опасения, когато той ми отпрати заплахи и тръгна да търси другата жертва.

Отдолу бе написано с трепереща ръка: *Бедоус ми съобщи шифровано, че Хъдсън е разказал всичко. Милосърдни Боже, имай милост към душите ни!*

— Това е историята, която прочетох на младия Тревър през онази нощ, и, струва ми се, Уотсън, че при дадените обстоятелства тя звучеше особено драматично. Приятелят ми беше съкрушен и замина за Терайските чайни плантации, където, както чух, преуспявал. А от деня, в който е било изпратено предупредителното писмо, никой не е чул нищо повече за моряка и за Бедоус. И двамата са изчезнали безследно. Никакво сведение не е постъпило в полицията и вероятно Бедоус е взел заплахата за самото деяние. Хъдсън е бил видян да се навърта около имението и полицията сметнала, че е убил Бедоус и после е избягал. Аз обаче мисля, че е станало точно обратното. По-вероятно е Бедоус, доведен до отчаяние и смятайки, че вече е разкрит, да си е отмъстил на Хъдсън и да е избягал, вземайки със себе си колкото може повече пари. Това са фактите по случая, докторе, и ако сметнеш, че ще ти бъдат от полза за твоята сбирка, на драго сърце ти ги предоставям.

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.